CONTRIBUȚIE LA STUDIUL CONCEPȚIEI LUI G. IBRĂILEANU DESPRE LIMBA LITERARĂ ȘI PROBLEMELE STILULUI *

DE

N. DĂNILĂ

În trecut, lingviștii, filologii, criticii și istoricii literari n-au avut o concepție unitară asupra problemelor pe care le ridică studiul limbii literare ca aspect desăvîrșit al limbii naționale unice a întregului popor și ca instrument de expresie cu funcție estetică în domeniul artei literare. Aceasta, datorită teoriilor idealiste care stăteau la baza studiului limbii și literaturii. De aceea activitatea lingviștilor și a criticilor literari se desfășura separat, deși pentru cercetarea fenomenelor lingvistice un izvor important rămîne literatura și, în mod normal, chiar numai această situație ar fi trebuit să-i ducă la colaborare și la puncte de vedere comune, precum și la apropieri de metodă.

Creația literară a format numai întîmplător și sporadic obiect de studiu pentru unii lingviști străini care au dat lucrări utile plecînd de la ideea că istoria limbii trebuie studiată în strînsă legătură cu istoria literaturii.

În țara noastră, în vremea cînd și-a desfășurat activitatea sa de critic și istoric literar Garabet Ibrăileanu, situația nu era satisfăcătoare: problemele limbii literare, formarea și evoluția ei, limba literaturii artistice și analiza stilului operelor literare nu constituiau pe atunci teme « serioase », vrednice de a alcătui materia unui curs universitar sau a unei cercetări științifice.

În general situația se prezenta astfel: lingviștii făceau istoria limbii, cu predilecție pentru fazele ei mai vechi (ceea ce e foarte important, dar nu e suficient), rupînd din lanțul istoriei veriga prezentului, pe care-l considerau prea cunoscut

* Comunicare ținută la Institutul de lingvistică al Acad. R.P.R. din București, în ziua de 30 decembrie 1955.

BDD-A10318 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:44:04 UTC)

ca să fie studiat sau nedemn de cercetare științifică, iar istoricii literari erau prea preocupați de date, fapte și teme, acordînd din această cauză limbii și stilului o atenție redusă, sub forma unor vagi și neconcludente considerații, plasate de obicei la sfîrșitul unui capitol care îmbrățișa activitatea unui scriitor sau se ocupa de analiza operei acestuia.

Nici critica literară a publicațiilor periodice nu manifesta un interes deosebit și nu aplica o metodă riguroasă în astfel de probleme. Istoricii și criticii literari laolaltă păreau a fi tributarii opiniei paradoxale pe care o formulase mai demult Rémy de Gourmont în cartea sa « La culture des idées ». « Îndeletnicirea scriitorului — spunea Gourmont — este un simplu meșteșug, care își are locul între cizmărie și tîmplărie... stilul nu este o știință ». Evident că stilul nu este o știință, dar știința se poate ocupa de stil. Și, după cum observă acad. V. V. Vinogradov, « procedeele și principiile măiestriei artistice, generalizările cu ajutorul imaginilor se transmit prin moștenire; unele din ele se includ chiar în limba întregului popor ».

E adevărat că în trecut preocupările sale atît de variate de lingvist, filolog și istoric literar l-au dus pe Densusianu, care e din aceeași generație cu Ibrăileanu, la ideea unui curs despre Evoluția estetică a limbii române (4 volume, 1929-1937), care n-a fost publicat. Nu știm dacă autorul acestui curs nu e mai curînd, sau în orice caz în mare măsură, poetul și eseistul Ervin de la « Viața nouă » decît lingvistul Densusianu. Tot Densusianu mai are meritul de a fi dat impuls studiului limbii literare, prin instituirea unui concurs în 1902, la Universitatea din București, cu această temă. A fost premiată atunci lucrarea lui Petre V. Haneș, publicată în volum în 1904, sub titlul « Dezvoltarea limbii literare române în prima jumătate a secolului al XIX-lea ». Dar, așa cum arată tov. prof. D. Macrea, « studiul lui P. V. Haneș a rămas o lucrare izolată. Autorul însuși nu i-a mai adus nici o modificare în ediția a doua din 1926 »[1].

Aceasta era, schițată foarte sumar, situația în ceea ce privește problema limbii literare și a stilului scriitorilor ca preocupare a lingviștilor și istoricilor literari în vremea cînd Ibrăileanu, care debutase ca publicist la vîrsta de 18 ani în revista « Școala nouă », își începe activitatea de secretar de redacție al revistei « Viața românească » și, după cîțiva ani, pe cea de profesor la catedra de Istoria literaturii române la Facultatea de litere și filozofie de la Universitatea din Iași.

Ibrăileanu n-a fost lingvist, ci critic și istoric literar. De altfel, așa cum arată acad. Iorgu Iordan în studiul său « Preocupări lingvistice în opera lui G. Ibrăileanu »[2], el nici n-a avut cum să-și însușească o pregătire de strictă specialitate în domeniul lingvisticii, întrucît în anul 1892-1893, cînd Philippide ocupa catedra de filologie română, Ibrăileanu terminase probabil facultatea și, cel mult, va fi studiat din curiozitate cursurile lui Philippide. A avut însă de pe atunci un interes deosebit pentru problemele lingvistice și, desigur, a dobîndit o orientare

[1] « Limba română », 1955, nr. 3, p. 18.
[2] « Viața românească », 1936, nr. 4-5, p. 47.

BDD-A10318 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:44:04 UTC)

mai precisă în această direcție datorită relațiilor sale cu Philippide și faptului că a colaborat, după 1897, la Dicționarul vechii Academii, ale cărui lucrări erau, precum se știe, conduse pe atunci de Philippide (1897-1906).

Opera lui Ibrăileanu cuprinde, în afară de volumele publicate în timpul vieții sale, un mare număr de studii, articole și note risipite în paginile revistelor « Viața romînească » și « Însemnări literare », fără a mai socoti — deși și acestea merită o deosebită atenție — articolele anterioare anului 1906, apărute în publicațiile socialiste ale vremii: « Munca », « Lumea nouă », « Evenimentul literar » și altele.

Inventarierea completă e întregii opere a marelui critic pare a fi un lucru extrem de greu. Bibliografia alcătuită de colectivul catedrei de literatură romînă de la Facultatea de filologie din Iași, în 1954, întocmită sistematic și cu multă minuțiozitate de cercetători competenți, cuprinde totuși o rubrică conținînd articole atribuite criticului, aceasta întrucît el tipărea la « Viața romînească » numeroase note și cronici pe care nu le semna sau le îngloba în rubrica « Miscellanea » ori « P. Nicanor et comp. », pe lîngă cele pe care le publica sub pseudonim și care sînt identificabile.

În afară de aceasta trebuie menționate aici și cursurile sale, care cuprind o mare bogăție de idei, fapte și interpretări originale. Acestea au rămas pînă azi inedite. Circulă doar unele exemplare multiplicate, devenite și ele din ce în ce mai rare. E deosebit de interesant, pentru problema care ne preocupă, cursul de istoria literaturii romîne moderne (epoca Conachi, cum o denumea Ibrăileanu), cuprinzînd un capitol introductiv asupra limbii literare. Prima redactare datează din 1910, un an după apariția cărții « Spiritul critic în cultura romînească ».

În introducerea acestui curs și în opera pomenită, Ibrăileanu și-a expus ideile sale cu privire la formarea și dezvoltarea limbii romîne literare. În două studii scrise în anii 1919-1920 și publicate în « Biblioteca pentru toți » sub titlul de « Cultură și literatură », el a reluat problema limbii literare și a ortografiei, iar în 1926 a revenit cu un articol intitulat « În jurul limbii literare »[1].

Voi încerca să desprind esențialul din studiile tipărite, urmînd ca o prezentare completă a problemei, pe baza cercetării adîncite a întregului material tipărit și mai cu seamă a cursurilor sale universitare netipărite, să fie făcută în viitor, cînd și aceste cursuri vor fi accesibile.

Ibrăileanu a exprimat pretutindeni adevărul, atît de răspîndit astăzi, că limba este un factor determinant al unității unui popor, arătînd că, față de alte popoare, poporul romîn « a avut norocul — spune el — să aibă o limbă mai unitară »[2]. El admitea deci existența unei limbi naționale unice a întregului popor romîn, cu toate vicisitudinile politice care au separat ramurile acestui popor, obligîndu-le să trăiască multă vreme în organizații statale diferite sau sub stăpînire străină. Împrejurările de ordin politic și social-economic nu au putut influența dezvoltarea limbii în cele trei provincii românești, după cum nici existența

[1] « Viața romînească », 1926, nr. 1, p. 177 și urm.
[2] G. Ibrăileanu, Cultură și literatură. Biblioteca pentru toți, p. 67.

BDD-A10318 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:44:04 UTC)

claselor n-a putut duce la diferențieri care să altereze caracterul unitar al limbii poporului romîn în totalitatea lui. Împrejurarea care a întărit unitatea limbii naționale a fost, după Ibrăileanu, și inexistența dialectelor. « Pe pămîntul Daciei — spune el — nu există deosebiri în limbă care să meargă pînă la dialect. Numai limba romînilor macedoneni are deosebiri de gradul unui dialect » [1].

Această situație excepțională a limbii romîne este datorită în mare măsură păstoritului. Transhumanța, așa cum a arătat Densusianu și cum se admite și astăzi de către lingviștii noștri, a contribuit, în mare măsură, la păstrarea unității limbii noastre de-a lungul veacurilor. Cum însă deosebirile care există totuși în sînul limbii naționale unice și care se reflectă în graiurile teritoriale sînt o piedică în realizarea unei unități desăvîrșite a poporului nostru, Ibrăileanu crede că numai « stabilirea unei limbi literare fixe » poate asigura o perfectă coeziune sufletească a romînilor de pretutindeni [2].

Ideea aceasta a unei limbi literare fixe, cum spunea el, a păstrat-o Ibrăileanu din 1910, cînd a afirmat-o în scris pentru prima oară, pînă în 1926, data ultimului articol în care reia problema limbii noastre literare, încă nedesăvîrșite, situație considerată de el ca « una din mizeriile culturii noastre » [3].

Constatarea istoricului literar Ibrăileanu că nu avem încă o limbă literară îndeajuns de evoluată, la nivelul dezvoltării limbilor din țările de veche cultură, este de fapt regretul criticului, care, în calitate de conducător al revistei « Viața romînească », a îndrumat — am putea spune că « a crescut » — cîteva generații de scriitori și, citindu-le manuscrisele, și-a dat seama că o piedică în realizarea unor opere literare valoroase este lipsa unui instrument de expresie adecvat, adică a unei limbi literare evoluate. Pentru el, imperfecția limbii împiedica progresul artei literare.

Și acest lucru l-a repetat el de nenumărate ori, vorbind chiar de Eminescu, care a trebuit să-și creeze pe de-a-ntregul o limbă poetică, cheltuindu-și astfel forțele de creație, pentru a găsi « cuvîntul ce exprimă adevărul », în timp ce poeți ca Victor Hugo sau Goethe, față de care Eminescu nu poate fi socotit mai prejos, au fost avantajați de existența unor limbi literare formate în decursul cîtorva secole de dezvoltare a artei literare și a culturii din țările lor.

Dar la această limbă literară evoluată nu se va ajunge — crede Ibrăileanu — decît prin colaborarea tuturor graiurilor, așa după cum limba noastră literară în stadiul actual s-a format prin contribuția tuturor graiurilor romînești, pe baza vechii limbi bisericești.

În sprijinul acestei idei, Ibrăileanu amintește și părerea lui Eminescu, care, împrumutînd un cuvînt din terminologia politică, a numit « unioniști » pe cei care au fost eclectici în problemele formării limbii literare [4].

---

[1] G. Ibrăileanu, Cultură și literatură. Biblioteca pentru toți, p. 68.
[2] Ibidem, p. 67.
[3] Ibidem, p. 68.
[4] Ibidem, p. 70.

BDD-A10318 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:44:04 UTC)

« Atît scriitorii munteni, cît și cei moldoveni — spune Ibrăileanu — au încetățenit în limba literară comună forme din graiul provinciei respective. Mai în urmă, și unii scriitori ardeleni, ca Coșbuc și Goga, au dat limbii literare unele expresii din poeziile lor. Iar un Eminescu, care a colindat mai toate ținuturile romînești, a întrebuințat în scrisul său, mai ales în proza sa, cuvinte și forme din toate provinciile, mai cu seamă din Moldova și din Ardeal » [1].

Deși susține această idee a colaborării tuturor graiurilor romînești la formarea limbii literare, Ibrăileanu nu uită că graiul muntenesc e avantajat de unele fapte și împrejurări. El recunoaște că vorbirea din Muntenia este mai aproape, din punct de vedere fonetic, de limba cărților vechi bisericești, că are un caracter mai staționar, în timp ce graiul din Moldova prezintă deosebiri fonetice mai pronunțate în raport cu forma ideală a limbii literare.

Acest fapt și împrejurarea că Bucureștiul, capitala Munteniei, a devenit, după unire, capitala Romîniei conferă graiului muntenesc un prestigiu deosebit, și, desigur, în lupta dintre diversele graiuri care colaborează la formarea și desăvîrșirea limbii literare, este normal să aibă prioritate graiul capitalei, al centrului politic și cultural al țării, și nu vorbirea unei regiuni, cu toate că, în ce privește vocabularul, de la Eminescu la Sadoveanu — și prin valoarea deosebită a creației lor literare — anumite elemente lexicale au trecut în vocabularul limbii literare, îmbogățind-o și oferindu-i noi mijloace de expresie.

De altfel, atîta timp cît vocabularul unei limbi este în continuă schimbare, e clar că și lexicul limbii literare, care e un aspect al limbii naționale, se poate îmbogăți și el, mai ales că literatura are nevoie de aceste schimbări, la care pot contribui graiurile ca ramificații ale limbii naționale unice.

În fond, țelul final al dezvoltării unei limbi fiind unificarea și perfecționarea prin contopirea dialectelor teritoriale în limba națională unică, e cert că, dacă mergem pînă la capăt pe acest drum, trebuie să ajungem la treapta culminantă a desăvîrșirii, adică la o limbă literară unică și *comună* pentru întreaga colectivitate și care să fi absorbit toate elementele necesare dezvoltării ei din dialectele teritoriale.

Dar, în ceea ce privește progresul limbii literare, drumul este anevoios și Ibrăileanu nu se poate opri să nu constate că clasele parazitare împiedică prin cosmopolitismul lor (Ibrăileanu se referă numai la franțuzism, care a bîntuit mai multă vreme și cu mai multă putere) perfecționarea limbii romîne literare. « Clasele noastre de sus sînt în afară de literatură din toate punctele de vedere: nu contribuie la formarea limbii, nu dau scriitori, nu citesc literatură romînească » [2]. În adevăr, progresul în limbă este împiedicat de existența claselor exploatatoare în cazul oricărei limbi. Este știut că diferențierea societății pe clase, chiar neantagoniste, se opune unității lingvistice a unui popor. Această situație persistă chiar și în socialism, unde nu mai sînt clase antagoniste, dar unde se

[1] G. Ibrăileanu, lucr. cit., p. 70.
[2] Ibidem, p. 78-79.

BDD-A10318 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:44:04 UTC)

păstrează deosebirile neesențiale dintre sat și oraș sau dintre munca fizică și cea intelectuală [1].

În ceea ce privește îmbogățirea limbii literare, Ibrăileanu se oprește — între altele — asupra problemei neologismelor, a căror întrebuințare excesivă și deplasată o condamnă, arătînd că « mahalagismul lingvistic clasic este limba tipurilor lui Caragiale » [2].

« Problema limbii literare este strîns legată de aceea a asimilării culturii străine » — continuă el. Or, Caragiale ridiculizează tocmai aceste aspecte ale fazei de asimilare a culturii străine în Romînia, situație socială care se reflectă din plin în limba stropșită a personajelor din nemuritoarele sale comedii. Așa încît, cine studiază limba eroilor marelui satiric se ocupă în fond de o fază din dezvoltarea culturii noastre și deci de o etapă din viața societății romînești.

Nu mai puțin primejdios decît neologismul este cuvîntul neaoș popular. « Același cuvînt — observă Ibrăileanu — poate fi un juvaer în Creangă și o expresie vulgară într-un articol de idei ». (Aici îl citează pe Gherea, cu faimoasa lui personificare: « Madama Estetica și-a luat tălpășița ».) « Ar fi interesantă și mai ales profitabilă — continuă el — o clasificare a cuvintelor neaoșe din punctul de vedere al posibilității accesului lor în diferite regiuni ale scrisului cult. S-ar vedea că unele nu trebuie să se ridice mai sus de literatura cu caracter popular, că altele pot pătrunde cu efect estetic în poezie și în proza de creație, iar altele, chiar în proza de idei » [3].

Considerațiile asupra folosirii vulgare a neologismelor sau a utilizării nepotrivite a expresiilor populare îl duc pe Ibrăileanu la încheierea că totuși « stilul de idei », cum îl numește el, e prea lipsit de sevă populară, și de această situație îl face răspunzător pe Maiorescu, pe care-l consideră creatorul principal al stilului de idei, stil prea solemn, prea rece și artificial. Ibrăileanu vede în aceasta o manifestare a aristocratismului lui Maiorescu. Trebuie să recunoaștem că, în adevăr, în această privință criticul de la Junimea a făcut școală, fără ca totuși el să fi mers atît de departe pe acest drum. Se pare că discipolii și-au depășit maestrul.

Tudor Arghezi însă — observă Ibrăileanu — a știut, în proza sa, să rupă cercul trasat de Maiorescu și să se miște cu o mare ușurință « pe registrul cel mai întins al graiului romînesc ». Spre deosebire de stilul de idei, stilul propriu-zis al artei literare a fost, din fericire, creația unor scriitori legați de popor: Alecsandri, Eminescu, Sadoveanu etc. Din această cauză, acest stil s-a dezvoltat pe o linie justă, nefiind o creație artificială tocmai pentru că avea să exprime fapte concrete, pe cînd stilul de idei este forma concisă, lapidară, în care sînt înveșmîntate noțiunile abstracte.

Evident că scriitorii care cultivă stilul de idei, adică o formă a limbii literare folosită în lucrările de cercetare științifică, în filozofie, critică literară, eseistică,

---

[1] Cf. Al. Graur, Studii de lingvistică generală, p. 128 și urm.
[2] G. Ibrăileanu, În jurul limbii literare, în « Viața românească », 1926, nr. 1, p. 118.
[3] Ibidem, p. 118-119.

BDD-A10318 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:44:04 UTC)

întîmpină dificultăți rezultînd din lipsa unei terminologii adecvate și deci posibilitățile de comunicare sînt mult îngreuiate din această cauză, iar soluțiile pentru adoptarea unor termeni nu sînt totdeauna cele mai fericite.

Totuși, putem observa aici că scriitorul-artist are de învins dificultăți mai mari, datorită specificului artei literare. Spre deosebire de celelalte arte (muzica, pictura), care dispun de mijloace specifice pentru a crea imaginea artistică și deci pentru a comunica emoția estetică, literatura folosește limba, și numai limba, ca unic mijloc de a crea imaginile artistice și de a provoca emoția. Din simplu mijloc de comunicare a ideilor pe plan social, limba devine în arta literară *procedeu tehnic* de exprimare a emoțiilor și a imaginilor artistice, instrument al scriitorului-artist, pe care acesta îl subordonează scopurilor sale, adăugîndu-i însușiri noi, note deosebite și modulări personale, pe care limba, ca simplu mijloc de comunicare a ideilor, nu le posedă.

Într-o oarecare măsură, artistul-scriitor are o sarcină mai grea decît artistul plastic sau muzicianul, pentru că el este obligat să comunice conținutul emoțional nu cu ajutorul unei tehnici care nu stă la îndemînă tuturor, ci servindu-se de cuvinte și expresii, în fond banale și de uz comun, trebuind deci să ridice la treapta de *formă artistică*, de procedeu particular, un fenomen de ordin general și de răspîndire comună: limba ca bun al tuturor membrilor unei colectivități.

Pentru Ibrăileanu, conținutul operei de artă este organic legat de formă: imaginea nu poate să existe independent de expresie. El definește arta « cugetare în imagini » și enunță un adevăr care continuă să fie valabil și azi: « O imagine nu e formă, e fond și formă »[1].

Această idee își păstrează toată justețea și în prezent, ba chiar și-o afirmă și mai puternic. Estetica marxistă nu concepe altfel legătura dintre fond și formă, și de altminteri aceasta este o idee derivată din teza asupra legăturii indisolubile dintre limbă și gîndire.

Cu privire la tehnica artei literare și la măiestria scriitorilor, Ibrăileanu ne-a lăsat pagini în care acuitatea observației și finețea analizei ating culmi neîntrecute în acest gen de preocupări, în critica și eseistica noastră din trecut. E drept că Paul Zarifopol — acesta însă specialist în filologie romanică și familiarizat cu problemele stilisticii prin studiile sale anterioare activității sale de critic literar — a fost preocupat de problemele stilului și a publicat unele studii în această direcție, fără însă a aborda problemele din punctul de vedere al lui Ibrăileanu. Studiul acestuia, intitulat modest « Note asupra versului », cuprinde o analiză amănunțită a mijloacelor pe care le-a utilizat Eminescu în diferitele faze ale creației sale, pentru a reda un conținut din ce în ce mai bogat și mai adînc.

Profund cunoscător al marelui poet, Ibrăileanu ne prezintă în acest studiu procesul complex al creației eminesciene și motivarea strictă a utilizării nu numai a stilului individual, ci și a ritmului, a rimei și a valorii expresive a sunetelor,

[1] G. Ibrăileanu, Scriitori și curente, ed. a II-a, Iași, « Viața romînească », 1930, p. 11.

BDD-A10318 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:44:04 UTC)

urmărind concordanța perfectă între conținutul emoțional și elementele versului i eminescian. El analizează, totodată, și valoarea deosebită a rimelor moldovenești, care par asonanțe la prima vedere, pentru cei care nu înțeleg că «poezia este o artă a auzului, nu a văzului»[1].

În ceea ce privește justețea interpretării lui Ibrăileanu referitoare la simbolismul fonetic, este interesant de relevat «surpriza emoționantă» pe care a încercat-o autorul la lectura cărții lui Maurice Grammont «Le vers français», unde găsește aceeași interpretare cu privire la valoarea expresivă a sunetelor *n* și *m* pe care el o dăduse unor elegii ale lui Eminescu («O, mamă», «Mai am un singur dor»), de astă dată aplicată de Grammont poeziei franceze de la Ronsard pînă la poeții contemporani, în sensul că aceste sunete *n* și *m* exprimă tristețea, melancolia, iar frecvența lor într-o poezie contribuie la intensificarea tonului elegiac.

Cu o cunoaștere adîncă a lui Eminescu, cu metoda sa strict științifică de abordare a problemelor interpretării textelor literare, cu vasta sa experiență de critic al literaturii romîne și universale, el era cel mai indicat să alcătuiască o ediție a poeziilor lui Eminescu, pe care ne-a dat-o în 1930 și în care, printre altele, are meritul deosebit de a fi prezentat un text unificat în ceea ce privește limba poetului, mergînd, în această privință, pe linia progresului în limbă și a evoluției normale a limbii literare.

El a dat o formă unitară tuturor variantelor unor cuvinte în privința cărora există ezitări nu numai în textul din «Convorbiri» și în edițiile anterioare, începînd cu ediția I Maiorescu din 1883, ci chiar și în manuscrisele poetului.

Ibrăileanu, spirit ascuțit critic și în ipostaza de filolog, a considerat că are datoria să facă această unificare lingvistică a textului poeziilor, cu convingerea că Eminescu tindea el însuși către această unitate formală, pe care ar fi realizat-o, probabil, dacă și-ar fi publicat singur poeziile în volum. Recunoaște însă și neajunsul care rezultă în urma acestei unificări a limbii poetului, și anume prezența unor asonanțe acolo unde rima este perfectă numai prin rostire dialectală. Deși, în studiul asupra versului, afirmase că «poezia este o artă a auzului, nu a văzului», el a renunțat mai tîrziu, ca editor al lui Eminescu, la prezentarea unui text cu forme dialectale, din dorința de a contribui, și pe această cale, la o idee scumpă lui: *desăvîrșirea unității limbii literare.*

*

Am încercat în această expunere sumară să prezint cîteva din ideile lui Ibrăileanu cu privire la problemele de limbă și stil. Un studiu complet al acestui aspect din opera marelui critic presupune o analiză amănunțită nu numai a operei publicate, ci și a cursurilor universitare netipărite. Concepția lui în această direcție merită cu prisosință o cercetare metodică și completă, mai cu seamă acum, cînd valorificarea moștenirii lui Ibrăileanu este întreprinsă de revista «Viața

[1] G. Ibrăileanu, Studii literare, ed. a II-a, București, 1931 p. 166.

BDD-A10318 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:44:04 UTC)

romînească », al cărei conducător a fost de la crearea acestei reviste pînă în anul 1933.

Cunoașterea părerilor lui Ibrăileanu cu privire la formarea și dezvoltarea limbii romîne literare va oferi cercetătorilor noștri care studiază etapele evoluției limbii noastre literare în secolul al XIX-lea puncte de orientare precise pentru înțelegerea unei epoci în care limba noastră ca formă a culturii naționale a suferit schimbări determinate de adîncile prefaceri sociale prin care a trecut poporul nostru. Studiind ca istoric literar dezvoltarea literaturii romîne în veacul trecut și în primele decenii ale secolului nostru, el a fost preocupat în permanență de evoluția limbii literare și de aportul scriitorilor la formarea ei.

Aspectul dialectic este prezent la Ibrăileanu în discutarea și interpretarea fenomenului literar, care pentru el nu apare izolat, ci într-o interdependență neîntreruptă cu celelalte fenomene sociale privite în dezvoltarea lor istorică. De aceea limba scriitorilor și valorile stilistice ale creației literare i-au solicitat totdeauna un interes neistovit. Opiniile sale cu privire la limba literară și analizele sale subtile asupra tehnicii și măiestriei artistice a marilor noștri scriitori își păstrează valabilitatea și astăzi, constituind un îndreptar prețios pentru cercetarea limbii și stilului operelor beletristice și o contribuție fundamentală la elaborarea unei istorii complete a limbii romîne literare.

BDD-A10318 © 1956 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:44:04 UTC)